

ENRIC MIRAMBELL I L'ESPERIT DE GIRONA

NARCÍS-JORDI ARAGÓ

La vida d'Enric Mirambell és llarga i intensa, però resulta fàcil d'explicar, perquè és com una línia recta: la distància més curta i més clara entre el naixement i la plenitud, entre les primeres inquietuds i els últims objectius convertits en realitats consolidades.

Arran d'aquest camí rectilini s'hi apleguen, ordenats, centenars de volums, incunables, pergamins, protocols, llibres, revistes, catàlegs, programes i papers de tota mena entre els quals l'historiador i arxiver s'ha mogut sempre com un peix a l'aigua. Al fons de la ruta s'hi alça, com un decorat permanent, la silueta de pedra de Girona. La vida d'Enric Mirambell transcorre íntegrament entre els papers i les pedres, i és amb l'armònica conjunció d'aquests dos elements que es basteix la seva obra.

D'ESTUDIANT A PROFESSOR

Nascut a Girona el 12 de juliol de 1922, fill de pares botiguers de la plaça del Molí, Enric Mirambell i Belloc estudià des dels tres fins als tretze anys al col·legi dels Maristes de la Mercè. El juny de 1935 aprovà l'examen d'ingrés a l'institut del carrer de la Força, on cursà el batxillerat. El primer curs l'aprovà el setembre del mateix any com a alumne lliure. Els estudis, interromputs per la Guerra Civil, culminaren l'any 1941 amb l'examen d'Estat.

El juny de 1945 es llicencià en filosofia i lletres, secció d'història, a la Universitat de Barcelona. Els tres primers cursos de carrera els estudià com a alumne lliure, de Girona estant. L'any 1953 es doctorà amb la tesi *Bibliografia gironina des de la introducció de la impremta fins al segle XX*. L'any 1954 guanyà a Madrid les oposicions al cos facultatiu d'arxivers, bibliotecaris i arqueòlegs.

L'any 1947 entrà a treballar com a professor ajudant a l'Institut d'Ensenyament Secundari de Girona i hi exercí la docència fins al 1966. El 1949, després de cursar els estudis de magisteri, fou nomenat professor interí de psicologia a l'Escola Normal de Girona. L'any 1958 guanyà a Madrid les oposicions a professor adjunt de l'escola, i hi exercí fins al 1974.

BIBLIOTECARI I ARXIVER

L'any 1949 fou nomenat director de la Biblioteca Pública de Girona, ubicada als baixos de l'Institut. Treballà en la renovació del fons bibliogràfic, en l'augment de la funcionalitat del centre i en la modernització del catàleg, mentre gestionava el trasllat a l'immoble de l'antic hospici, que es produí l'any 1951. El doctor Jaume Marquès qualificà de gegantina la tasca d'instal·lar la biblioteca al nou local després d'haver pres a les mans, un per un, tots els seus volums. L'any 1955 fou designat director del Centre Coordinador de Biblioteques, càrrec des del qual impulsà la creació de noves instal·lacions d'àmbit comarcal i local.

L'any 1958 fou cridat a dirigir l'Arxiu Històric Provincial, acabat de crear. També aquí gestionà l'habilitació del local i la recollida, classificació i catalogació del fons. Segons el doctor Josep M. Marquès, «a l'arxiu històric hi rescatà personalment i hi ingressà documents que es trobaven amenaçats de destrucció imminent». També detingué, simultàniament, el càrrec d'arxiver de la Delegació Provincial d'Hisenda de Girona.

CASA DE CULTURA I COL·LEGI UNIVERSITARI

L'any 1966, en inaugurar-se la Casa de Cultura de Girona a la seu de l'antic hospici i de la biblioteca pública, Mirambell en fou designat director, càrrec que ostentà fins al 1982. Com ha escrit Joaquim Nadal i Farreras, «en els anys immediatament anteriors a la seva jubilació, va patir la incomprensió dels qui, amb el poder a la mà i les butxaques plenes, no van saber reconèixer el seu esforç resistent, però la mateixa evolució i trajectòria dels centres que ell va impulsar són el reconeixement tàcit de la seva tasca».

Encarregat, l'any 1969, de promoure la implantació dels estudis superiors a la ciutat, fomentà la creació del Col·legi Universitari de Girona i en fou professor, amb la condició de catedràtic d'Escola Universitària i cap d'estudis durant els primers quatre cursos. El col·legi, anomenat després Estudi General, fou el germen de l'actual Universitat de Girona.

ACTIVITAT CULTURAL I CÍVICA

L'any 1953, Mirambell fou cap provincial del departament de seminaris del Consejo Provincial del Movimiento. L'any 1960 fou elegit regidor de l'Ajuntament de Girona per l'anomenat terç corporatiu, càrrec al qual renuncià immediatament després de la presa de possessió. L'any 1978, iniciada la transició democràtica espanyola, fou el primer delegat del Ministeri de Cultura de l'Estat a la província de Girona.

Des de 1969 formà part de la Comissió de Monuments de Girona, i des de 1985 és membre de la Comissió Gironina d'Art Sacre. Entre el 1985 i el 1997 fou membre del Consell Social de la Universitat Politècnica de Catalunya. Entre el 1987 i el 1997 ho fou del Consell Municipal d'Educació de Girona i presidí la comissió Educació i Ciutat.

Comandatari de l'Orde d'Alfons X el Savi, Mirambell és acadèmic corresponent de la Real Academia de la Historia, de Madrid, i de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi, de Barcelona. L'any 2001 rebé la medalla President Macià de la Generalitat de Catalunya i el 2002, la distinció Ciutadania de l'Ajuntament de Girona.

BIBLIOGRAFIA

La producció bibliogràfica d'Enric Mirambell comprèn els títols següents:

- El setge de Girona en temps de Pere el Gran* (1963)
- Història de la impremta a la ciutat de Girona* (1988)
- Girona entre la història i l'actualitat* (1990)
- Els gironins entre la història i l'actualitat, vol. 1* (1992)
- Historia del Gobierno Civil de Girona* (1992)

El Gironès (1993)

Els Banys Àrabs de Girona (1994)

Un segle i mig d'història de la Biblioteca Pública de Girona (1998)

El professor Fèlix Casellas (1999)

Els gironins entre la història i l'actualitat, vol. 2 (1999)

Arrels empresarials gironines (2004)

Retalls de vida gironina (2007)

Els impressors gironins del Renaixement a la Renaixença (2008)

Des de 1955, any de la seva creació, col·labora a la *Revista de Girona*, de la qual és actualment conseller de redacció. També és membre, des de la seva creació l'any 1985, del Consell Assessor dels *Quaderns de la Revista de Girona*.

Des de 1987 publica setmanalment un article al *Diari de Girona*. Ha escrit també articles per als diaris *El Pirineo*, *Los Sitios* i *El Punt*, per a revistes com ara *Alma*, *Vida Catòlica* i *Catalunya Cristiana* i per a publicacions periòdiques especialitzades com ara els *Annals* de l'Institut d'Estudis Gironins i de l'Institut d'Estudis Empordanesos, els *Quaderns de la Selva*, l'*Estudi General* de la Universitat de Girona, *Analecta Montserratensis*, *Analectas Farmacéutico-gerundenses*, *Revista de Archivos*, *Bibliotecas y Museos* i *Boletín de la Dirección General de Archivos y Bibliotecas*.

CRONISTA OFICIAL DE LA CIUTAT

L'any 1987, coincidint amb la seva jubilació, l'Ajuntament de Girona, per acord unànim de ple, atorgà a Enric Mirambell el títol de Cronista Oficial de la Ciutat. Aquest reconeixement obrí una etapa nova de la seva vida i li permeté desplegar sense traves tota la seva intensitat de treball. Ha gaudit, en paraules de Jordi Vilamitjana, «d'una jubilació fructífera, activa i satisfactòria».

Josep M. Gironella es preguntava en una ocasió: «Com s'ho fa Mirambell per escriure amb tanta pulcritud, amb tanta meticulositat, amb tant d'ordre cerebral?» La resposta la podríem trobar en les paraules del mateix autor, quan diu que els seus articles «són fruit de l'observació, dels records i d'alguna consulta a diaris i papers vells». De manera que la recerca en els

papers, que durant molt de temps havia estat la base dels seus treballs, ha estat superada en els últims vint anys pel testimoniatge de la vivència personal, en el doble vessant de l'observació i el record. Després d'haver escrit llargament sobre temes històrics d'una manera acadèmica i impersonal, es decidí a explicar les seves pròpies experiències lligades a la trajectòria ciutadana.

És així com ha esdevingut el cronista directe del passat més immediat: la seva Girona «entre la història i l'actualitat» és la ciutat dels anys seixanta; una època que els historiadors encara no expliquen i que els periodistes ja no poden explicar. Es tracta d'un període breu però extraordinàriament important perquè, com el mateix Mirambell diu, «en molts aspectes la ciutat ha canviat més en el darrers cinquanta anys que en els cinc segles que ens separen de l'Edat Mitjana».

Mirambell es troba, doncs, en la doble i privilegiada situació de qui, d'una banda, és historiador d'ofici i, de l'altra, ha pogut viure els fets personalment. Fa la crònica minuciosa de tot allò que ha vist i de tot el que acumula la seva memòria excepcional, més valuosa que mai en un món que cada dia sembla tenir-ne menys. I escriu sense caure en el fàcil i enganyós parany de la nostàlgia, tot i que sota la volguda fredor dels seus textos s'hi endevina un afecte soterrat per les persones, els oficis, els costums i els esdeveniments que són objecte de la seva atenció.

FIDELITAT A GIRONA

En els escrits d'Enric Mirambell s'hi pot descobrir la devoció que sent per Girona, la ciutat on nasqué i on ha viscut sempre i a la qual ha ofert el tribut permanent d'una absoluta fidelitat. D'ell pot ben dir-se que és el gironí arquetípic: ha anat puntualment cada dia de casa a la feina i de la feina a casa, ha pres part activa en els trams més diversos de la vida ciutadana i ha vist transcórrer el temps discretament, silencios i feliç, en aquest vast recinte petri folrat de papers, acompanyat de l'esposa i dels fills i convençut, segons confessió pròpia, que «el treball no és un càstig, sinó un noble exercici, una virtut que dignifica l'home». Reclòs en el seu món interior i poc donat a exterioritzar-lo, rastrejador de l'ahir i observador de l'avui, lligat a les arrels i gens ambiciós d'horitzons més llunyans, Enric Mirambell i Belloc

fa pensar en altres gironins com ara Joaquim Botet i Sisó, Enric Claudi Girbal, Lluís Batlle i Prats i Santiago Sobrequés, que van encarnar com ell, amb una dedicació exemplar, un treball tenaç i una modèstia congènita, les millors essències d'allò que s'anomena l'esperit d'un poble.